

Bakgrunn – Årsplan 2019 – Vern av kulturminner

I mai 2016 ratifiserte Norge annen protokoll av Haagkonvensjonen om beskyttelse av kulturverdier i væpnet konflikt. Annen protokoll forplikter partene til å utforme straffebestemmelser for brudd på protokollen og iverksette ulike tiltak som å identifisere og beskytte særlig viktige kulturverdier. Den inneholder en ordning med forsterket beskyttelse av spesielt viktige kulturminner (Se prop 71 S 2015-2016, og NATO SPS CPP Outcome Rapport: NATO and Cultural Property, 2017). Spørsmålet om vern av kulturminner er aktualisert av IS' ødeleggelser i Palmyra og Mosul, og Etisk råd er også blitt oppfordret til å behandle spørsmålet om beskyttelse av kulturverdier av den Norske Blue Shield -komiteen. Ratifiseringen aktualiserer flere viktige spørsmål: I praksis kan Norges ratifisering innebære at norske soldater må påta seg en økt risiko for å beskytte kulturverdier. Hvordan bør man vekte denne økte risikoen for soldater opp mot beskyttelse av kulturverdier? Haagkonvensjonen av 1954 sier i artikkel 4(2) at beskyttelsen bortfaller (bare) i situasjoner av tvingende militær nødvendighet. Er denne vurderingen noe militære styrker i det hele tatt har et forhold til – og hvordan bør den følges opp? Etisk råd ønsker å forfølge disse problemstillingene i 2019, ved å skrive et notat, en artikkel for et bredere publikum, og forhåpentligvis også arrangere en offentlig debatt om temaet sammen med Riksantikvaren. Rådet samarbeider om denne problematikken med Heritage in War (www.heritageinwar.com) - et tverrfaglig, internasjonalt forskningsprosjekt med deltakere blant annet fra det britiske og amerikanske forsvaret, British Museum og det britiske overhuset, og vi vil arrangere flere møter mellom denne gruppen og relevante norske aktører i november 2019.